

28.8.2012

Dnro 30/55/2012

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Kirjaamo

kirjaamo@minedu.fi

Viite: OKM/77/040/2011

Asia: **OKM lausuntopyyntö: Toiminnallista ruotsia – lähtökohtia ruotsin opetuksen kehittämiseksi toisena kotimaisena kielenä / 22.5.2012**

Oulun seudun ammattikorkeakoulu (Oamk) on tutustunut ruotsin kielen opetuksen ja oppimisen parantamisesta eri koulutusasteilla koskevaan työryhmän raporttiin ehdotuksineen ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Raportti on hyvin kattava kuvaus ruotsin kielen opetuksen tilanteesta eri koulutusasteilla. Oamk pitää raportissa esitettyjä toimenpide-ehdotuksia pääosin kannatettavina. Oamk haluaa nostaa esille muutamia huomioita esitetyistä toimenpide-ehdotuksista:

I Toimenpide-ehdotukset koulutusjatkumon periaatteen ja yhdenvertaisen oppimisen turvaamiseksi

Toimenpide-ehdotus 5:

Koulutuksen järjestäjät ottavat käyttöön käytännönläheisiä muotoja ruotsin kielen opiskelussa ammatillisessa koulutuksessa, esimerkiksi kytkemällä sitä eri alojen ammatillisiin opintoihin sekä hyödyntämällä työssäoppimista ja valinnaisuutta.

Kommentti:

Ehdotus on kannatettava, mutta on varmistettava, että ammatillisen perustutkinnon suorittaneet voivat suorittaa samanlaajuiset ja –tasoiset ruotsin kielen opinnot kuin lukiolaiset. Puolta pienemmällä tuntimäärällä on mahdollista saavuttaa hyviä oppimistuloksia. Raportin mukaan ammatillisessa koulutuksessa ruotsin kielen pakollisten opintojen määrä on vain 1 ov. Kuitenkin yleisen hakukelpoisuuden korkeakouluopintoihin antaa sekä ammatillinen perustutkinto että lukion oppimäärä. Yleinen hakukelpoisuus tulee turvata myös kieliopintojen osalta. Korkeakouluopintoihin edellytetään yleissivistävää ruotsin kielen taitoa, jota ei nykyisin saavuteta ammatillisessa koulutuksessa.

Ammattikorkeakouluihin valitaan sekä ammatillisen koulutuksen että lukion suorittaneita opiskelijoita. Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden kielitaito on usein

heikompi ja opetusryhmät ovat heterogeenisiä, mikä aiheuttaa haasteita opetusjärjestelyille ja tarvitaan lisäresursseja.

Korkeakouluissa tulisi määritellä pakollisten ruotsin kielten opintojen vähimmäismäärä siten, että siirtyminen toiseen korkeakouluun ja aiemmin suoritettujen ruotsin kielen opintojen hyväksilukeminen on joustavaa ja tasapuolista.

Ruotsin kielen valinnaisia opintoja tulee lisätä kaikilla koulutusasteilla.

Toimenpide-ehdotus 6:

Opinto-ohjausta kehitetään siten, että jatko-opintoja suunnittelevat saavat oikean kuvan ruotsin kielen osaamisvaatimuksista seuraavilla koulutustasoilla ja eri ammateissa.

Kommentti:

Opinto-ohjausta tulee kehittää riittävän varhaisessa vaiheessa sekä perusopetuksessa että toisella asteella, jotta nuoret osaavat tehdä oikeita kielivalintoja.

Nuorten vanhemmille tulee myös tiedottaa riittävästi sekä paikallisella tasolla että valtakunnallisesti eri kielivalintojen merkityksestä jatko-opinnoille.

Ruotsin kielen opinnoista vapauttamisen perusteita pitäisi tarkistaa. Perusopetuksessa ja lukiossa on voitu vapauttaa opiskelija liian kevyin perustein kiinnittämättä huomiota opiskelijan jatko-opintokelpoisuuteen.

Olisi määriteltävä korkeakouluopintoja suunnitteleville ruotsin kielen opintojen minimilaaajuus ja -osaamistaso, joka on korkeakoulukelpoisuuden edellytyksenä.

Toimenpide-ehdotus 8:

Korkeakoulut kehittävät menetelmiä, joilla turvataan tutkintoasetuksessa vaadittavan kielitaidon saavuttaminen. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee tätä erillisrahoituksella.

Kommentti:

Korkeakoulut tarvitsevat resursseja korkeakouluissa jo opiskelevien ruotsin kielen taitotason parantamiseen, jotta he saavuttavat tutkintoasetuksen mukaisen kielitaidon. Opiskelijavalinnan valintaperusteet eivät karsi heikomman ruotsin kielen taidon omaavia opiskelijoita. Ruotsin alkeis-, valmentava- ja kertausopetus ei ole korkeakoulujen tehtävä eikä ao. opintoja tule sisällyttää korkeakoulututkintoihin.

II Toimenpide-ehdotukset opetussuunnitelmien ja –menetelmien kehittämiseksi

Toimenpide-ehdotus 14:

Yliopistot varmistavat, että ruotsin kielen opettajankoulutukseen liittyvä harjoittelu on monipuolista ja toiminnalliseen kielitaitoon painottuvaa ja että harjoittelupaikkoja on tarjolla eri koulutusasteilla.

Kommentti:

Ammattikorkeakouluissa opiskelijan tulee saavuttaa sellainen ruotsin kielen taito, joka on ammatin harjoittamisen ja ammatillisen kehityksen kannalta tarpeellinen ja yliopistoissa sellainen kielitaito, joka on tarpeen oman alan kannalta. Korkeakoulujen kielenopettajat eivät ole kuitenkaan erikoistuneet tietyn alan kielen opetukseen. Kielten aineenopettajakoulutuksessa pitäisi ottaa sekä opetuksen sisällöissä että opetusharjoittelussa huomioon ammatillisuus. Harjoittelupaikkoja pitäisi tarjota eri koulutusasteilla ja eri koulutusaloilla.

Toimenpide-ehdotus 17:

Opetushallitus ja CIMO käynnistävät yhteistyössä oppilaitosten ja korkeakoulujen kanssa valtakunnallisen finska-ruotsi –vaihto-ohjelman ja kampanjan, jolla lisätään ruotsin- ja suomenkielisten koulujen yhteistyötä ja opettaja- ja oppilasvaihtoja. CIMO edistää hallinnoimiensa ohjelmien kautta mahdollisuuksia ruotsin oppimiseen ja opetukseen kaikilla koulutusasteilla. Tiedotuksen kehittämiseksi CIMO tiivistää yhteistyötä muiden pohjoismaisen koulualan rahoittajien kanssa.

Kommentti:

Ehdotus on kannatettava ja sen toivotaan koskevan myös suomen- ja ruotsinkielisten korkeakoulujen keskinäistä vaihtotoimintaa. Lisäksi korkeakoulujen pitäisi paremmin hyödyntää nykyisiä vaihto-ohjelmia kuten Nordplus-ohjelmaa ja lisätä kansainvälistä opiskelija- ja opettajavaihtoa ruotsalaisten korkeakoulujen kanssa. Opiskelijavaihto ruotsalaisiin korkeakouluihin kehittää ammatillisen osaamisen lisäksi ruotsin kielen taitoa ja vaikuttaa myönteisesti asenteisiin ruotsin kieltä kohtaan. Kansainvälistä vaihtoa ruotsalaisiin korkeakouluihin pitäisi markkinoida enemmän ja opiskelijoille pitäisi tarjota enemmän kansainvälisen harjoittelun paikkoja Ruotsissa.

Kaiken kaikkiaan pitäisi Opetushallituksen, CIMO:n ja oppilaitosten yrittää vaikuttaa enemmän nuorten, heidän vanhempiensa ja opettajien asenteisiin ruotsin kieltä kohtaan ja jakaa tietoa ruotsin kielestä, kulttuurin tuntemuksesta ja kulttuuriperinnöstä sekä ruotsin kielen tarpeellisuudesta ja käytöstä työelämässä sekä opiskelussa.

III Toimenpide-ehdotukset maahanmuuttajien ruotsin kielen oppimisen kehittämiseksi

Toimenpide-ehdotus 20:

Korkeakoulut tarjoavat maahanmuuttajataustaisille ja myös ulkomaisille opiskelijoille ruotsin kielen opetusta suomalaisille työmarkkinoille työllistymisen mahdollistamiseksi.

Kommentti:

Korkeakoulujen resurssit maahanmuuttajataustaisten ja ulkomaisten opiskelijoiden ruotsin kielen opetukselle tulee turvata. Ammattikorkeakouluissa ei ole yleensä tarjottu ruotsin kielen alkeiden opetusta. Tarvitaan ruotsi vieraana kielenä opettajia.

Lisäksi tulee selvittää, mitkä mahdollisuudet on antaa ruotsin kielen opetusta korkeakoulujen ulkomaisille ja maahanmuuttajataustaisille opiskelijoille paikallisten kotouttamisohjelmien puitteissa tai yhteistyössä alueen maahanmuuttajatoimijoiden kanssa kotoutumislain edellyttämällä tavalla.

Kotoutumislain (Laki kotoutumisen edistämisestä 30.12.2010/1386) mukaan maahanmuuttajille voidaan tehdä alkukartoitus. TE -toimisto käynnistää alkukartoituksen, jos maahanmuuttaja on työtön ja rekisteröity työnhakija (JTPL). Kunta käynnistää alkukartoituksen, jos maahanmuuttaja on toimeentulotuen saaja (muutoin kuin tilapäisesti). Työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta voi käynnistää alkukartoituksen myös sitä pyytäneelle muulle maahanmuuttajalle kuten korkeakouluopiskelijalle, jos tämän arvioidaan sitä tarvitsevan. Harkintavalta on TE-toimistolla.

Alkukartoituksen perusteella viranomainen ohjaa maahanmuuttajan palveluihin ja arvioi tarvitseeko maahanmuuttaja kotoutumissuunnitelmaa. Alkukartoituksessa arvioidaan alustavasti työllistymis-, opiskelu- ja kotoutumisvalmiudet, kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palvelujen tarpeet sekä selvitetään tarvittavassa laajuudessa koulutus, työhistoria, kielitaito sekä tarvittaessa muut työllistymiseen ja kotoutumiseen vaikuttavat seikat.

Jos maahanmuuttajan arvioidaan tarvitsevan kotouttamissuunnitelman kotoutumisen edistämiseksi, laaditaan ”yksilöllinen suunnitelma niistä toimenpiteistä ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea maahanmuuttajan mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita yhteiskunnassa tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan” (L 1386/2010 § 11-18). Suunnitelman tulisi sisältää ainakin suomen tai ruotsin kielen opiskelua.

Jouko Paaso

Rehtori

Oulun seudun ammattikorkeakoulu